

Przeklinam dzień

Tekst biblijny: Hi 7,7-21; Ps 8,5-7; J 11,11-14.

Cele lekcji:

Poznanie: Zbadać biblijną koncepcję stanu człowieka po śmierci wskazanego w narzekaniach Hioba.

Odczucie: Okazanie współczucia Hiobowi wyrażającemu swoje cierpienie w dramatycznych słowach i obrazach słownych.

Działanie: Przyjęcie biblijnego poglądu na ludzkość, znajdującego najbardziej zdumiewający wyraz w fakcie, iż Syn Boży stał się człowiekiem i umarł za nas.

Plan nauczania

I. Poznanie: Stan umarłych.

A. Jak głęboko wiara w nieśmiertelność duszy przeniknęła współczesną kulturę?

B. Jakie są dla nas praktyczne implikacje wynikają z wierzenia w „sen” po śmierci, gdy umierają nasi bliscy?

II. Odczucie: Współcierpienie z Hiobem.

A. Co jest gorsze - cierpienie Hioba czy nasze? Wyjaśnij swoją odpowiedź.

B. Jak możemy zachowywać empatię w obliczu natłoku informacji dokumentujących ludzkie cierpienie w świecie?

III. Działanie: Stan żyjących.

A. Jak odpowiedziałbyś na egzystencjalne pytanie Hioba: „Kim jest człowiek?”.

B. Jak życie i śmierć Chrystusa pomagają nam odpowiedzieć na to pytanie?

Podsumowanie: Cierpienie i śmierć są ściśle związane ze sobą w *Księdze Hioba*, a myśli o śmierci (czy przeklinanie dnia narodzin) przewijają się w biadaniach Hioba. Z jego cierpienia możemy się dowiedzieć o śmierci, ale także o życiu oraz o tym, jak Bóg w Chrystusie pokonał śmierć i grzech. Biblijna wiedza o tych zagadnieniach życia i śmierci powinna usposobić nas do współczucia wobec ludzi cierpiących wokół nas.

Cykl nauczania

Etap 1 - Motywowanie

Tekst biblijny: Hi 6,1-3.

Kluczowa koncepcja duchowego rozwoju: Polskie słowo „współczucie” jest złożeniem dwóch słów: „współ” znaczącego tyle co „razem” oraz „czucie” czyli odczuwanie. Kiedy jesteśmy współczujący, cierpimy razem z osobą, która doświadcza cierpienia. Cierpienie Hioba, które doprowadziło go fizycznie i emocjonalnie na próg śmierci, zaprasza nas, byśmy wczuli się w nie i uczyli się o życiu i śmierci z biblijnej perspektywy. Choć nasza zdolność współczucia zawsze pozostanie ograniczona, Bóg posłał swego Syna, by cierpiał z nami i dla nas.

Tylko dla nauczyciela: Lekcja tego tygodnia może się wydawać nieco przygnębiająca, jako że mówimy o silnych odczuciach Hioba wobec jego cierpienia. Hiob przeklinał dzień swego narodzenia (Hi 3,1-10), rozmyślał nad nicością życia i oczekiwał śmierci (Hi 7,1-11). Jednak ważne jest, byśmy sobie uświadomili, że takie myśli wypływały z biblijnego światopoglądu kogoś, kto nie brał nawet pod uwagę możliwości popełnienia samobójstwa. Choć Hiob zdecydowanie przejawiał objawy depresji, to jednak jego myśli o śmierci miały postać prośby o śmierć kierowanej do Boga i motywowanej pragnieniem uwolnienia od cierpienia.

Otwarcie dyskusji: Stare przysłowie północnoamerykańskich Indian mówi, że aby zrozumieć człowieka, trzeba przejść milę w jego mokasynach. Istnieją rozmaite odmiany tego przysłowia, ale przesłanie jest takie samo - musimy postawić się na czyimś miejscu, aby naprawdę zrozumieć, jak czuje się ta osoba i przez co przechodzi.

Poniższy przykład ilustruje tę koncepcję. Młodszy syn Marcina lubi zakładać okulary taty zaopatrzone w dość silne soczewki. Syn zawsze zdumiewa się zmianą perspektywy i tym, jak inaczej wyglądają rzeczy przez okulary taty. Jednak nie jest w stanie nosić ich zbyt długo. Z ulgą odkłada je i wraca do swojej wizualnej rzeczywistości.

Pomyśl o przypadkach w twoim życiu, kiedy zakładałeś czyjeś „okulary” i patrzyłeś, jak wygląda świat z czyjejś perspektywy. Takie przypadki polegają na okazywaniu empatii i współczucia tym, którzy cierpią. Na podstawie powyższego przykładu określ zasięg współczucia. Jakie są jego ograniczenia?

Etap 2 - Badanie

Tylko dla nauczyciela: Gdy wychodzimy poza wstępne rozdziały *Księgi Hioba* studiując bardziej szczegółowo kolejne mowy bohaterów księgi, widzimy, jak początkowo Hiob, a potem także jego trzej przyjaciele rozwijają dyskusję. Mając w pamięci ten ogólny plan ważne jest, byśmy zrozumieli, że dwa pierwsze i ostatni rozdział księgi są napisane prozą, a pozostałe rozdziały (Hi 3,3—42,6) to poezja. Jedną z głównych cech hebrajskiej poezji jest paralelizm kolejnych wersów, jak np. w Hi 8,3: „Czy Bóg łamie prawo? Czy Wszechmocny nagina sprawiedliwość?”.

Ponadto innym ważnym środkiem poetyckim w *Księdze Hioba* jest bogate obrazowanie w mocny sposób ilustrujące poszczególne mowy, na przykład obraz najemnego robotnika i jego trudu w Hi 7,1-6 mający symbolizować życie Hioba w cierpieniu, życie „bez nadziei” (Hi 7,6). Należy wymienić te środki poetyckie podczas dyskusji w klasie, aby uczestnicy lekcji byli świadomi, jak środki te służą wzbogaceniu naszego zrozumienia *Pisma Świętego*.

Komentarz biblijny

Narzekania Hioba są echem biblijnej antropologii, która rzuca światło na jego pogląd w kwestii życia i śmierci. Choć są to tylko narzekania, a zatem siłą rzeczy skupiają się na śmierci i negatywnych

stronach życia, to jednak otwierają także drogę do łączności z Bogiem. Jeśli kierujemy do Boga nawet nasze najbardziej gorzkie narzekania, to jesteśmy we właściwym miejscu, a Bóg nas wysłucha.

I. Struktura *Księgi Hioba* (przejrzyj Hi 1—42).

W tym miejscu naszego studium *Księgi Hioba* ciekawe mogłoby być przyjrzenie się literackiej strukturze księgi, gdy Hiob i jego przyjaciele rozpoczynają swoje mowy. Oto plan wyszczególniający najważniejsze części księgi:

1. Wprowadzenie (Hi 1—2), napisane prozą.
2. Pierwsze narzekanie Hioba (Hi 3), odtąd do Hi 42,7 część poetycka.
3. Pierwszy cykl dialogów: Elifaz (Hi 4—5); Hiob (Hi 6—7); Bildad (Hi 8); Hiob (Hi 9—10); Sofar (Hi 11); Hiob (Hi 12—14).
4. Drugi cykl dialogów: Elifaz (Hi 15); Hiob (Hi 16—17); Bildad (Hi 18); Hiob (Hi 19); Sofar (Hi 20); Hi (Hi 21).
5. Trzeci cykl dialogów: Elifaz (Hi 22); Hiob (Hi 23—24); Bildad (Hi 25); Hiob (Hi 26—27).
6. Monolog Hioba (Hi 28—31).
7. Mowa Elihu (Hi 32—37).
8. Odpowiedź Boga i skrucha Hioba (Hi 38—42,6).
9. Epilog (Hi 42,7-17), napisany prozą.

Ciekawe, że po wstępnych narzekaniach Hioba w rozdziale 3 dwa pierwsze cykle dialogów są ukształtowane niemal identycznie - jeden z przyjaciół przemawia, a Hiob odpowiada. Trzeci cykl jest krótszy i prowadzi do długiego monologu Hioba. Mowa Elihu służy jako interwał poprzedzający końcową mowę Boga. Cała ta struktura tworzy silny ciąg zmierzający ku odpowiedzi ze strony Jahwe, która jest literacką kulminacją *Księgi Hioba*. Po Jego odpowiedzi następuje epilog (napisany podobnie jak prolog - prozą, a nie poezją) kończący *Księgę Hioba*, która z pewnością jest wspaniałym arcydziełem literatury.

Do rozważenia: Jakie jeszcze spostrzeżenia nasuwają ci się, gdy przyglądasz się strukturze literackiej *Księgi Hioba*?

II. Stan umarłych (przeczytaj Hi 14; J 11,11-14).

Choć Hiob z pewnością nie zamyślał, by jego narracja służyła jako jeden z najważniejszych tekstów biblijnych dotyczących nauki o stanie człowieka po śmierci, to jednak pewne stwierdzenia zawarte w jego wypowiedziach wyraźnie wskazują, że rozumiał śmierć jako stan nieświadomości (podobny do nieświadomego snu), co potwierdza cała *Biblia*. Warto zauważyć, że z dwóch ksiąg biblijnych napisanych jako pierwsze (*Księga Hioba* i *Księga Rodzaju*), *Księga Hioba* dotyczy kwestii cierpienia i śmierci, która na przestrzeni wieków wypaczała zrozumienie i powodowała błędną interpretację charakteru Boga oraz prowadziła do wierzenia w nieśmiertelność duszy. Kwestia ta wskazuje na szatańskie kłamstwo w Edenie (zob. Rdz 3,1-5). Hiob mówi o ulotności ludzkiego życia (Hi 14,2), porównując ludzką śmiertelność z wyłączną nieśmiertelnością Boga (1 Tm 6,16). Następnie porównuje ludzką śmierć do snu (Hi 14,10-12; zob. Ps 13,4; Jr 51,39.57; Dn 12,2), w którym nie ma żadnej świadomości (Koh 9,5-6).

Ponieważ w *Piśmie Świętym* występuje zgodność doktrynalna oraz kontynuacja między *Starym Testamentem* a *Nowym Testamentem*, ten obraz śmierci jako snu jest podjęty w *Nowym Testamencie* i zastosowany w dramatyczny sposób przez samego Jezusa do śmierci jego przyjaciela Łazarza (J 11,11-14). Jego uczniowie i apostołowie w swoich pismach także przedstawiali to rozumienie śmierci jako snu (Dz 7,60; 1 Kor 15,51-52; 1 Tes 4,13-17; 2 P 3,4). Wreszcie ostatnie sceny *Apokalipsy Jana* odnoszą się do czasu, gdy nie będzie więcej cierpienia ani śmierci (Ap 21,4), a nastąpi to po zmartwychwstaniu - albo do życia wiecznego, albo na wieczne unicestwienie (1 Kor 15,26; Ap 2,11; 20,14; 21,8).

Do rozważenia: Dlaczego wiara w nieśmiertelność duszy dominuje w chrześcijaństwie? Jak wpływa ona na nasze zrozumienie Boga?

III. Stan żyjących (przeczytaj Hi 7,17-21; 14,13-15; 19,25-26; J 3,16).

Biblijna antropologia byłaby niepełna, gdyby mówiła tylko o stanie człowieka po śmierci. Już sama biblijna metafora śmierci jako snu wskazuje na przebudzenie, a to prowadzi do nauki o zmartwychwstaniu i siłą rzeczy do Jezusa Chrystusa. Wielkie pytanie z Hi 7,17: „Czymże jest człowiek?”, może znaleźć odpowiedź jedynie gdy przyjrzymy się życiu, śmierci i zmartwychwstaniu Syna Bożego, którego powrót do życia stanowi gwarancję naszego zwycięstwa nad śmiercią (J 5,28-29). Hiob miał pojęcie o zmartwychwstaniu (Hi 19,25-26). Ojciec, który posłał swego Syna, by umarł za nasze grzechy, odpowiada raz na zawsze na wszystkie pytania dotyczące życia i śmierci (J 3,16).

Do rozważenia: Jak zmagales się z pojęciem teodycei? Jakie odpowiedzi znalazles w tej kwestii?

Etap 3 - Zastosowanie

Tylko dla nauczyciela: Każdy z nas ma chwile, gdy depresja nas dopada, a cierpienie staje się nieznośne. Narzekania Hioba mogą nam pomóc skierować nasze smutki pod właściwy adres.

Pytania do przemyślenia i zastosowania

1. Niektórzy chrześcijanie czują się winni, gdy ogarnia ich przygnębienie. Dlaczego tak jest?
2. Jak radzisz sobie z rzeczywistością negatywnych myśli i przygnębienia?

Etap 4 - Tworzenie

Tylko dla nauczyciela: Depresja jest bardzo realnym zjawiskiem tak poza Kościołem jak i w Kościele. Ważne, by podchodzić do tego problemu z chrześcijańskiego punktu widzenia.

Zajęcia w klasie i indywidualne

1. Zaprosz mówcę - np. pastora lub psychologa z twojego zboru - by przedstawił kwestie depresji uczestnikom lekcji. Byłoby dobrze uwzględnić w prezentacji praktyczne sposoby radzenia sobie z depresją.

2. Zwróć się do kogoś, kto przechodzi depresję, i podziel się z tą osobą swoim zrozumieniem tej kwestii. Nie zapomnij pomodlić się z tą osobą.